

25. Прачытайце. Дакажыце, што перад вамі тэкст, вызначыўшы яго асноўныя прыметы.

Маўчанне — золата

Пустаслоўе — гэта грэшная справа, якая вядзе да ліха.

Напэўна, вы заўважалі, што адны людзі гавораць больш, а другія менш. Між тым, аматар пагаварыць нярэдка аказваецца не надта разумным, і добра, калі здараецца, што гэта не так.

А людзі разумныя, як правіла, нешматслоўныя. Мудры чалавек заўжды застаецца гаспадаром свайго языка і «развязвае» яго толькі тады, калі сам гэтага захоча, калі яму сапраўды ёсць што сказаць іншым. А вось у чалавека балбатлівага, як народ заўважыў, язык спрытнейшы за розум. Балбатун шмат чаго можа наплесці на шкоду і сабе, і каму заўгодна. Ён калі не знаходзіць лепшага матэрыялу для свайго несупыннага балбатання, то вярзе абы-што на знаёмых і сяброў, выплэскае свае і іх таямніцы, а разам з тым — і выдумкі, і розную хлусню...

Вось таму маўчанне — гэта золата. Прыродна гаваркі^c чалавек павінен старацца, каб хоць палову часу свайго маўлення выкарыстоўваць для роздуму. Тады ўсім будзе цікавей і лепш.

З іншага боку, не варта быць і залішне маўклівым. Тых, хто замала^{ст} гаворыць, называюць скептычна маўчаталагамі. Гэта значыць, выказваюць падазрэнне, што яны такім чынам імкнуцца выглядаць надта разумнымі ды важнымі. Мы ад прыроды атрымалі дзівосны дар маўлення. Прычым толькі мы, людзі. Таму нядобра, калі сваім упартым маўчаннем набліжаемся да істот, якія гэтага дару не маюць. Хто без патрэбы маўчыць, той нібыта адмаўляецца ад сяброўства з навакольным светам. А гэта нядобра (*Паводле М. Булатавіч*).

Як аўтар абгрунтоўвае думку, што «маўчанне — золата»?

Прывядзіце прыклады ўстойлівых выразаў (фразеалагізмаў) з тэксту. Растлумачце іх. Як вы разумееце сэнс прыказкі «Слова — серабро, а маўчанне — золата»?

● Прывядзіце з тэксту прыклады прыслоўяў у форме пэўнай ступені параўнання. Абгрунтуйце сваё меркаванне.

Уявіце, што вы сталі сведкам якой-небудзь непрыгляднай падзеі, парушэння правіл грамадскага парадку або правоў чалавека. Ці можна ў такіх выпадках прытрымлівацца народнай мудрасці «маўчанне — золата»? Калі, на вашу думку, маўчанне — золата, а калі гэта не так?

28. Прачытайце. Ці можна назваць прыведзеныя сказы тэкстам? Сваю думку абгрунтуйце.

Наступіла зіма. Яна ў гэтым годзе прыйшла разам з яркім сонцам і цёплым ветрам. Вецер мацнеў, ён шкуматаў людзей за вопратку, зрываў з галоў шапкі і капелюшы. Капелюшы розных памераў і фасонаў можна набыць на другім паверсе самага вялікага ў горадзе магазіна галаўных убораў. Яны маюць розны колер, памер і выкарыстоўваюцца для прафілактыкі захворванняў вуха, горла, носа. Гэтыя органы пачуццяў перадаюць стаўленне людзей адзін да аднаго, а таксама да навакольнага свету. «Свет не без добрых людзей», — сцвярджае народная мудрасць.

29. Прачытайце назву пісьмовага выказвання. Як вы думаеце, пра што пойдзе ў ім размова? Што перадае загаловак: тэму ці асноўную думку?

Прачытайце само выказванне. Вызначце, якая з прымет тэксту ў ім адсутнічае. Абгрунтуйце сваю думку.

Вышыня

Мяркуючы па ўспамінах маці, мне ішоў ча(*ц/т*)вёрты год. Я цяжка перахварэў на адзёр*. Калі ачуняў, м..не выпусцілі з хаты ў двор.

Узлезці па баране можна вунь куды — па(*т/д*) самую страху хлява. Пале(*з/с*). А барана, як жывая, адарвалася ад сцяны і кульнулася з верхалазам у снег. Не ўдарыўся. Але як выле(*з/с*)ці (*з*)пад бараны? Клікаць на дапамогу? Не. Ёсць жа і ў малога гонар! Ды і баяўся. Добра, калі выйдзе маці ці бабуля. А калі дзед Міначка?

Каля хлява стаяла баранá зубамі да сц..ны. Але якая ж добрая лесвіца! І якая вышыня! А ўсіх нас не толькі ў маленстве, але і ў сталым (у/ў)зросце цягне ў вышыню — (у/ў)неба. (Не/ня)дарэмна людзі пал..целі ў космас.

Доўга я грэбаўся ў снезе — выбіраўся (з)пад бараны. Выбраўся. Сам. І ад таго адчуў сябе пераможцам, героем, як бы за колькі хвілін падрос. І вынес перакананне: калі добра пастарацца, то можна і самому выбрацца з бяды.^{сн} Невялікай. Але калі бяда вялікая, то кліч на падмогу людзей. Людзі памогуць.

Стаяла снежная зіма. Здаецца, што ў маленстве ўсе зімы былі снежныя. Дзень быў сонечны. Снег іскрыўся, сляпіў вочы. І ўвесь свет пасля хваробы ўяўляўся абноўленым, прыгажэйшым. Але чым заняцца малому? (Паводле І. Шамякіна).

Аднавіце вусна паслядоўнасць частак выказвання, каб атрымаўся тэкст. Запішыце тую частку, якая адпавядае малюнку. Раскрыйце дужкі, устаўце прапушчаныя літары. Абгрунтуйце іншыя напісанні слоў у тэксце.

30. Прачытайце. Дапоўніце выказванне, каб яно адпавядала ўсім прыметам тэксту.

Рэдкі чалавек цалкам задаволены сваёй знешнасцю. Камусьці не падабаецца колер валасоў ці скуры, а кагосьці раздражняюць вяснушкі ці кудзёркі*. Нехта лічыць, што яму ці ёй трэба неадкладна пахудзець...